

devletler

düğün

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059 - 247/1

Yazma No: 1074
Klasör No: 1523

... Evet benim de ...
 ne kâmilidir ya da ...
 bizi, biz mensilli falanca günü ...
 buluruz, der.

Çocuk doğduğu zaman, hele hele erkeğe, her şeyden önce, ileride nasıl evlendirileceği düşünülür, konuşulur. Çocuk okulu bitirip bir iş sahibi de oluverince -asterden sonra da evlenecek olsa - baş-göz etmeye bakılır. Çok seyrek de olsa başık kentmelere rastlanır. «Yanqunlusy» varsa, ilk hareket buradan doğar. Evlenme çağına gelmiş oğlan ya da kızın ardına birkaç kişi konarak, ağız aranmaya çalışılır. Arayıcı, artık onun evlenme çağının geldiğini belirterek, gönlünün kimi çektiğini öğrenmeye çalışır. Bu araştırma sonuç vermezse, akrabalar arasında, denk ve münasip biri var mıdır? Şu da yoksa çevreden ya da yakınlarının tanıdığı uzaklarda münasip eş araştırılır. Böyle birisi bulunduğunda araya görücü konur.

Görücüler, özellikle iki tarafla da iyi konuşan iki erkek, ya da iki kadındır. Görücüler tarafından yapılan araştırma iyi sonuç vermişse söz keşmeğe gidilir.

Evlenmelerde kız ve oğlanın her bakımdan denk olmasına bakılır. Kızın ailesi tanınmışsa, ancak tanınmış bir aileye gelin gidebilir. Oğlanın ailesi için de durum aynıdır. «Yanqunlusy» sonraki evlenmelerde buna pek bakılmıyorsa da iki tarafın denkliğine dikkat edilir.

Kaynana ile iki kadın görücü iyi haberte döndükten sonra, iki, üç erkek kız evine giderek kızı isterler. Kızın babası hemen "Olur, demez. "Falanca günü getirin, der. "Falanca günü" gidilince cevap ver

rilir. Evet denirse söz kesmek için bir gün verilir. Bu gün ne «Mendil» ya da «serbet» günü denir. Kızın babası, "biz mendili falanca günü hazırlıyoruz. O gün buyurun", der.

Kararlaştırılan günde, kaynata, kaynana, gürümce v.s., mendil almaya, «serbet içmeye» giderler. Mendil, oğlan evindekiler için hazırlanan hediyelerdir. Damada iki mendil (birisi ipek, diğeri keten), iki çift çorap. Kaynanaya, başörtüsü, mendil, çorap. Kaynataya, mendil, çorap v.s.

Bu hediyeler bir «bohça» içerisinde kaynatanın önüne konur. Kaynata bunun üzerine para koyar. Karşı taraf, "bak kalkmıyor", diyerek paranın artmasını ister. Kaynata artırır. Ta ki, bohça önünden kalkana dek. Aynı hareket diğer gelenlerin önünde de tekrar eder.

Artık iki taraf sözleşmiştir. Böylece aralarında bir yakınlık doğar. Gelip gitmeler sıklaşır. Bu gelip gitmelerde «başlık» (ağırlık) üzerinde konuşulur. İki taraf arasındaki bu konuşmalar uyumuncaya kadar devam eder. Özellikle alınan başlık gelinin çeyizine harcanacağından, yani, tekrar oğlan evine gideceğinden pek anlaşmazlık olmaz. Eğer kızın babası paraya düştün binisi ise bu anlaşmazlık sonunda söz bozulur.

Bu sözden sonra kız ve oğlan tarafları nişan tarihini kararlaştırırlar ve nişan hazırlıklarına başlarlar.

Alınan «başlık» (ağırlık) eşkınlukla kızın masraflarına harcanır.

Nişan zamanını, iki taraf tayin eder ve kız evinde yapılır. Ya da münasip bir yerde (salon)

rilir. Evet denirse söz kesmek için bir gün verilir. Bu gün ne «Mendil» ya da «serbet» günü denir. Kızın babası, "biz mendili falanca günü hazırlıyoruz. O gün buyurun", der.

Kararlaştırılan günde, kaynata, kaynana, gözümce v.s., mendil almaya», «serbet içmeye» giderler. Mendil, oğlan evindekiler için hazırlanan hediyelerdir. Damada iki mendil (birisi ipek, diğeri keten), iki çift çorap. Kaynanaya, başörtüsü, mendil, çorap. Kaynataya, mendil, çorap v.s.

Bu hediyeler bir «bohça» içerisinde kaynatanın önüne konur. Kaynata bunun üzerine para koyar. Karşı taraf, "bak kalkmıyor", diyerek paranın artmasını ister. Kaynata artırır. Ta ki, bohça önünden kalkana dek. Aynı hareket diğer gelenlerin önünde de tekrar eder.

Artık iki taraf sözleşmiştir. Böylece aralarında bir yakınlık doğar. Gelip gitmeler sıklaşır. Bu gelip gitmelerde «başlık» (ağırlık) üzerinde konuşulur. İki taraf arasındaki bu konuşmalar uyumuncaya kadar devam eder. Özellikle alınan başlık gelinin çeyizine harcanacağından, yani, tekrar oğlan evine gideceğinden pek anlaşmazlık olmaz. Eğer kızın babası paraya düştün birisi ise bu anlaşmazlık sonunda söz bozulur.

Bu sözden sonra kız ve oğlan tarafları nişan tarihini kararlaştırırlar ve nişan hazırlıklarına başlarlar.

Alınan «başlık» (ağırlık) çoğunlukla kızın masraflarına harcanır.

Nişan zamanını, iki taraf tayin eder ve kız evinde yapılır. Ya da münasip bir yerde (salon)

da) yapılır. Nişan yüzüklerini, oradakilere ileri gelenlerinden biri tatar. Diğer mücevherleri, kim verse o tatar.

Nişan tarafları, yılbaşı ve bayramlarda birbirlerine hediyeye alırlar-verirler.

Nişan bozmanın çeşitli nedenleri vardır. Sebebi ne olursa olsun iki tarafın bu sebebi ta-bullenip nişan atılır. Aksi halde mahkemelik olunur. Ya da her iki taraf birbirine alıp-verdiklerini geri verirler. Böylece anlaşılır. Eğer nişanın bozulmasını kız tarafı istemiyor, oğlan tarafı buna rağmen nişanı atıyorsa, kız tarafı namus davası açar.

Düğünden önce yapılan işlerden birisi de nikahdır. İki nikah yapılır. a) Belediye nikahı, b) İmam nikahı.

Belediye nikahı düğünden önceki bir hafta içerisinde yapılır. Belediyenin nikah salonunda davetliler huzurunda, nikah memuru tarafından kıyılır.

İmam nikahı, gerdeğe girilince yapılır.

Nişandan sonra iki taraf düğün hazırlıklarına başlarlar (Çeyiz hazırlanması, ev tabaklarının hazırlanması, diğer ev işlerinin bitirilmesi). Bu hazırlıklar bitince iki tarafın anlaşacağı bir tarihte düğün yapılır. Bu tarihin saptanmasında, iki tarafın anlaşamadığı bir durum olursa, araya bir takım arabalar konarak tarih tesbit edilir. Tesbit edilen tarihte yapılacak olan düğünün nasıl yapılacağı üzerinde iki tarafça anlaşmaya varılır. Düğün davul-zurna mı? Yoksa davulsuz-zurnasız ya da çalgısız mı? Çalgılı olacaksa ne kadar çalgı getirilecek, bu oğlan

evinin duruma ve iki tarafın anlaşmasına bağlıdır. Dügünlerde galayya «meytar» denilir. Bir takım meytarı; bir davul, bir zurna, bir köçektir. Buna bazan klarnet, çömbüz, keman da eklenir.

«Meytar»ın tutulması işi oğlan evine aittir. Dügün için iki taraf da kendilerine göre diğer hazırlıklarını yaparlar. Bu hazırlıklar oğlan evi tarafında daha yoğundur. Çünkü, düğün boyunca oğlan evine düğüne gelenlerin ardı arkası kesilmez, sayısı da belli olmaz. Dügün boyunca «sofnalar, masalar» ortadan kalkmaz. Kız evi ise bir «urbacı» ve «hakalmacı» yapmak veür. Bunun için de bu hazırlıklar kız evinde, oğlan evi kadar yoğun olmaz.

Oğlan tarafı, düğün hazırlıkları ve düğünün devamınca, en güvendiği yerde de bu işlerden en iyi anlayan bir yakınına «toybaşı» seçer. Toybaşı, düğün müddetince, düğünün qidisi, yapılacak işlerde tek söz sahibi kişidir. Dügünle uğraşan bütün kişiler ve herşey onun emrindedir. O ne derse odur. Gereği kadar harcamaları dahi o yapar.

Toybaşı kendisine bazı yardımcılar da seçer. Masaların hazırlanması, «meytar»ın idaresi gibi şeylerde başkalarına görev verir. Uçhasıl toybaşı, düğünün eldeki imkanlarla en iyi geçebilmesi için gerekli faaliyetlerde bulunur.

Gelin ve damat için birer «sağdıç» seçilir. Gelin için seçilen sağdıç, gelinin en yakın arkadaş, dostu, ona herşeyi anlatabilecek evli bir kadındır. O çevre için, kadınlığın bütün ince-

işleri!

liklerini bilir.

Erkek için seçilen sağıdı da da aynı özellikler aranır. Sağıdılar gelin ya da damadın, düğün boyunca ve sonrası davranışları için yol göstericidirler, koruyucudurlar.

*

Düğün hazırlıklarına başlanırken davetiyeler sâlan evi tarafından hazırlanır. Düğün davete u düğüne okumanı verir. Kız tarafı da düğüne okumak istediklerini sâlan evine bildirir ya da ayrıca düğüne okur. Düğüne okuma şöyle yapılır:

1. Kartla:

Düğün için davetiyeler bastırılır ya da elle yazılır. Bu kartlar çoğunlukla uzakta olanlara gönderilir. Yakındaki hatırı sayılır kişilere diğer düğüne okuma yolları uygunlandığı gibi kart da gönderilir.

2. Mum veya «sini» ile okuma:

Bazen düğüne okuma, bunun için hazırlanmış renkli mumlarla yapılır. Mum, düğüne okunacak kişiye gönderilerek ya da verilerek «düğüne buyurması» istenir. Bazen bu davet «sini» ile yapılır. Sini, içinde börek ya da baklava bulunan küçük bir tepsidir. Bu tepsi bir çevre ile sarılarak düğüne okunacak kişiye gönderilir.

3. Tellalla:

Düğün mahaline yakın yerlerdeki pazarlarda, tellalla halk düğüne davet edilir. Tellal: "Falan günü, falan yerde falancının düğünü vardır," deriz. Aynı zamanda tellalın

yanında davul-zurna da vardır. Tellalın yanın-
daki meytar, düğünün çalılı olacağına işa-
rettir.

4. Meytar, la davet:

Düğünde çalacak çalılı (meytar), düğün-
den iki gün önce gelir. Düğün cumartesi-pa-
zar günü yapılacaksa meytar perşembe gü-
nünden gelir. Cuma günü çevreyi dolayır. Tu-
munda, tavuk gibi şeyler toplar. Bu, aynı za-
manda düğüne skımadır.

Düğünde mutfak:

Düğüne ait memiş birisi, düğünden dönene
özellikle ilk sorusu, "eti ve baklavası nazıldı?",
dir. Yapılan düğünden iyi söz edilebilmesi için;
o düğüneye çok kalabalık davetli gelmeli, ya
da düğünün mutfakçı çok zengin olmalıdır. He-
le hele eti ve tatlısı.. hem çeşidi hemde lez-
zeti bakımından söz konusudur. Onun için
düğün yapacak olanlar, çevrenin en tanın-
mış "düğün ahçısını" tutmak zorundadırlar.
Böyle sözü edilen ahçılar da, öyle gelişmiş güzel
mutfaklarda çalışmazlar. Dolayısıyla mutfak,
düğün yapanlar için en büyük masraflardan
biri olur. "Çorbası, eti ve baklavası çok gü-
zeldi," dendi mi, o düğün uzun zaman unu-
tulmaz. Öbür düğünler bu düğünle kıyaslanır.

Çalılı düğünlerde iki şekilde yemek veri-
lir: «Sofra» yemeği, «masa» yemeği. (Çalısız dü-
ğünlerde masa yemeği verilmez, çünkü; böyle dü-
ğünlerde içki içilmez)

Sofra, genellikle cumartesi ve pazar günü

qündüzün, içki içmeyenlere verilen yemeğe de-
nir. Sofrada, çorba, etli ve tatlıların (özellikle e-
tin ve baklavanın) sözü edilir. Diğer yemeklerin
cehit bakımından fakluğu dikkati çeker.

Masa, içki içenlere verilen yemeğe denir.
Bu yemeklerin «meze» özelliğinde olmasına
bakılır. Bu yemeklerden en çok dikkati çeken-
ler; piliç, taruk, diğer et yemekleri, sala-
tar ve cerezler. Düşünden dönenler, "Su ka-
dar piliç yedik, şöyle et yemekleri vardı," di-
ye söz edilir.

Düşünlerde gerdeğe giriz, özellikle, pazar
akşamına vavlatılır. Gerdeğe girizi cuma gece-
sine planlar da vardır. ?

Düşün üç gün, üç gece yapılır. Birinci gü-
nü «meytar», çevre halkını, ev ev gezerek
düşüne davet eder. Akşamına da «köylü dü-
şünü» yapılır. Köylü düşünü, çevre halkının,
câlenmesine, yemesi-içmesine denir. Sonra bişün-
lerde davetliler geleceğinden, o geceden son-
ra çevre halkı, düşünde kalabalık yapma-
maya bakar. Gece kadınları da o gece eş-
lan evinde câlenirler. Bu gece bilhassa eş-
lan evi tarafının düşün gecesidir.

İntezâr günü artık düşün davetlilere a-
dır. Urba vaktine kadar da düşün sa-
kin geçer. Urba, câlan evindeki ceviz ve eş-
yaların kız evine getirilmesine denir. Kız
evine getirilen bu ceviz ve eşyalar, kız evin-
de, kız evindekilerle birleştirilerek serpile-
nir (teşhir edilir). Urba vaktinden sonra
davetliler düşüne gelirler. Eğer bu davet-
liler yarınki günü düşüne febrar gelme-

geceklerse, hediye alarak gelirler. Yarınki günü tekrar düğüne geleceklerse, o gece için hediye almadan gelirler. Yarınki günü gelirkeninde hediyeleriyle birlikte düğüne gelirler.

Gelen davetliler, düğün mahaline yakın bir yerde durarak, düğüne geldiklerini haber verirler. Durdukları yerde, toybaşı tarafından meyhtarlar karşılanırlar. Düğün yerine meyhtarlar gelinir. Düğün yerinde damat tarafından karşılanır, damadı kutlayarak getirdikleri hediyeyi damada verirler. (Bu hediyeler, genellikle para ya da altındır. Bundan başka, mut fak eşyası, elbise, kumaş, halı, kilim gibi hediyeler de getirilebilir.) Gelen davetliler, damat ya da toybaşı tarafından masalara yerleştirilir. Bu masada, ya oturan davetliler istedikleri zamanı kadar yer, içer, eğlenirler.

Bu gecenin en nazik ve katkılarıdır, davetlileri de «kız evlileri»dir. Kız evliler, kız tarafından düğüne gelenlerdir. Bunlar kızın akrabaları olduğu gibi, mahallelisi ya da köylüleri de olabilirler.

Düğünün ikinci gecesini alan bu gecenin erkek evi tarafında yapılan düğüne «damat kabulü» denir. Kız tarafındakine de «kına» denir.

Kına, kız evinde kadınların, düğünün ikinci gecesini yaptıkları eğlenceye denir. Kadınlar kız evinde toplanırlar. Başlıca çalgısı «teftine»dir. Diğer kadın çalgıcular varsa ya da düğünevi tarafından tutulmuşsa kına gecesine bunlar da katılırlar. Bu sırada ge-

lin tellenin, duvakların kına salonuna getirilir. Gelin bu salonda uzun müddet kınır. Kırılmak, gelinin, kırılmadan, konuşmadan nazlanarak duruşudur. Gelin oyunlara kalkmaz.

Gezinti sarık ve türkülerden sonra tetfi gelmeye başlar. Kadınlar biribirlerini çekerek ortaya çıkar, oynarlar.

Bu eğlence sırasında kızın yakınları, gelinin boynuna sarılarak "ah yavrumuz, bizi bırakıp gidiyorsun. Artık eileri kim süpürür?" gibi gelinin özelliklerini ortaya çıkerek gelini ağılatırlar.

Gece yarısı kına dağılır. Kınaya gelenler, «darabul»ü seyre giderler. ?

Darabul sabaha kadar devam eder. Sabahleyin artık düğünün son günüdür.

Asıl düğün, darabul geçesiyle ondan sonraki gün yapılan düğündür. Son günkü düğüne, akşam darabula gelenler, gelmeyenler, herkes o gün düğüne gelir. O günkü düğün coşkunlukla sofralı düğündür. Bunun yanında akşamdan kalkmamış masalar, yada yeni kurulan masalara da raslanırsa..

Bu geliş-gidişler ikinci üzerine kadar devam eder. İkinci üstü «hak alma» ya (gelin alma ya) hazırlanılır. Düğün evi tarafından bir «hak alma» arabası hazırlanır. Bunun için de bir araba konvoyu yapılır. En öndeki arabaya, yenge, kaynata, toybaşı, (bazen de) damat binerler. Arkadaki arabaları diğer kadın ve erkek hak almaclar biner. Buna «gelin alma alayı» denir. Gelin alma (hak alma) alayına

meydan da katılır. Böylece kız evine gidilir. Kız evi habalmacılara bir sofrayı kurar. Sofradan sonra hazırlanan gelin arabasına bindirilir.

Kızın arabaya binerken ağlaması adettir. Gelin alma kalkarken, geline emeği geçenler, habalmacılardan emek, hab panam isterler. Bu, ya kaynata yada toybaşı tarafından uyusularak verilir. Gelin almayı eğlan evine hareket eder.

Gelin alma alayı bir müddet delaptırılır. Bu arada yol kesmeler yapılır. Gelin alayı yer yer durdurulur ve habalmacılardan para istenir. Böyle yol kesmelerde toybaşı yada kaynata tarafından para vermek adettir. Böyle hallerde toybaşı bütün kurnazlığını ortaya koyarak bunlara az bir para vererek sunar. Nihayet kız eğlan evine getirilir.

Düğün evinin önünde koltuk yapılır. Koltuk sırasında şeker yada poruk para atılır. Damat, etrafındaki kalabalık arasından gelini odaya çıkarır. Üz görünümünü vererek yüzünü açar ve dışarıya çıkar. Üz görünümünü ya paradır yada mücevherdir.

Bu arada habalmeden önce yarı da habalma ile beraber getirilen çeyiz ve ev eşyasıyla gelin odası düzülür.

Gelin odasında durakoyun, Damat, ar. kadavaları tarafından alınıp gezdirilir. Bilhassa sağdağı tarafından yapacağı şeyler hakkında bilgi verilir.

Yatsı namazından sonra imam nika-

Kıyılanak gerdeğe girilir. İmam nikahı kız ve oğlan tarafının birer sahidi önünde imam tarafından kıyılır. Nikahdan sonra damat gelinin odasına konur.

İçeri giren damadın ilk yapacağı iş, kendizi önde, gelin arkada, iki rekât namaz kılmaktır. Namazdan sonra, odaya konmuş olan tavuk ve baklava gelin tarafından damada sunulur. Bunu beraberce yerler. Fakat gelin hiç konuşmaz. Bu onun söyletmelik istediğine işarettir. Söyletmelik, panna ya da mücevherdir. Gelin söyledikten sonra.. sabah için damat pencereden silah atar. Bu gerdek gecesinin başarılı ve iyi geçtiğine işarettir.

Gerdek gecenin sabahı "duvak" yapılır. Duvak, kadınlar arasında yapılan bir törendir. Bir sofraya hazırlanır, sofraya oğlan tarafının kadınları oturur. Gelini de sofraya çağırırlar. Sofradakiler geline yüz görümlüğü verirler. Daha sonra kendi aralarında eğlence düzenlenir.

Duvaktan üç gün sonra gelinle damat, kız tarafını ziyarete giderler. Kız tarafı, yeni evlilere bir ziyaret hazırlanır, hediyeler verirler. Bu hediyeler arsa, ev, mücevher, panna, kumaş v.s.dir.

Bu ziyaretten birkaç gün sonra da, kızın anne ve babası, karısı ziyarete bulurlar.

25. v. 1970 yeni formuz

! Jandazı Kız

Sivas köylerinde düğün

RAGIP ERDOĞAN • TÜRK HALK EDEBİYATI ÖDEVİ

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 089 - 247/2

Gelin, görücüyle, akrabalar arasında ve kızla oğlanın daha önceden birbirlerini tanımalarıyla yani anlaşımlarıyla bulunur. Beşik kertmesi bu gün kalkmış gibidir.

a) Görücü usulü: Oğlanın annesyle babası kız daha yakından tanımak için misafirlige gider gibi kızın evine giderler. Kız beğendikleri takdirde birkaç gün sonra tekrar gelerek kızı talep olduklarını söylerler. Bu söyleyiş genellikle şu şekildedir: "Allahın emri, puygamberinin kavliyle kızınız..... ya oğlumuz..... ya istiyoruz ne diyorsunuz?". Kızın ana ve babası vermek taraftarıysalar "Allahın emrine ne diyelim.. diyerek vermek istediklerini bildirirler. Birkaç gün sonra oğlanın yakınlarından bir grup kızın evine gider. Kızın yakınları da gelmiştir. Konuşulduktan sonra kahve içilir. Ku kahve sadece veremeyeceğiz demektir. Seberliyse verdik demektir. Sonra söz kesilir.

b) Akrabalar arasında: Durum çok önceden kararlaştırılmış gibidir. Kız da oğlan da bilir bunu. ve birbirlerine nispetli görüşle bakarlar. Herkes tarafından kesinlikle bilinmesi için usul isahı düşünür gidilir yani kız istenir.

c) Kızla oğlan birbirlerini seviyorsa durumu ailelerine açmaya karar verirler. Oğlan annesine söyler önce. Sonra tüm yakınları düşünür ve bir karara varırlar. Uygun görülürse kız tarafına düşünür giderler. Diğer taraftan kız da durumu annesine anlatmıştır zotten. Her iki taraf da uygun görürse söz kesilir.

„Mumeu..“ adı çok eskidir. Köy düğünlerinde düğüne ge-
re köyler çağrılır. Bu köylere davetiye yerine „mumeu..“
adı verilen bir kimse gönderilir. Yani çevre köyleri düğü-
ne davet eden (çağıran) kimseye (kişiyeye) „mumeu..“ denir.

„Mumeu..“ kelimesi nereden geliyor? İlkemizde özel-
likle köylere oluma-yarma bilenlerin bulunmadığı
ya da çok az olduğu devirlerde mum davetiye yerine
kullanılırdı. Bunun nedenlerinden birisi: Bazı Osmanlı
padişahlarının halkı bayrak altına çağırma için
mum dağıtması (bu işte mum parola olarak kulla-
nılır. yani mumu alan kişi padişahın bayrak
altına çağrıldığı anlamıyor) Bu gelenek sonraları köy
hayatında düğünlerde görülüyor. Böylece mum, bir
çağırma aracı olmuş oluyor. İkinci neden: Mum aydınla-
tırıcı bir araç olduğu için halk arasında (inanslara
göre) bir uğur kabul edilir. Düğün yapmanın bir
adı da „hayırlı iş“ olduğundan bu „hayırlı iş“ te
uğurlu bir araç sayılan mum davetiye yerine kul-
lanılır. Üçüncü neden: mum, aydınlatmanın çok icel
olduğu zamanlarda lüks bir aydınlatıcıydı. Bu yin-
den „mumeu..“ düğüne çağrıldığı köye giderken yanına
mum da alırdı (şeker, kahve ve sigaradan başka) Bu
yinden de itibar görüldü gittiği yerde (höyde).

Sayıpımızın bu nedenlerden sonra „mumeu..“ ke-
limesinin nereden geldiği ve ne yinden kullanıldığı

Görücü usulünde kızla oğlan boğan birbirini tomar, boğan da tanımaz. Oğlan da kız da ana ve babalarının uygun gördüklerini kabullenmeye mecburdurlar. Yani ana baba onların namına karar verir. Bu kararı bozamazlar çoğu kez. Karara karşı gelmek (büyük auyptır) anaya babaya karşı gelmek sayılır. Bu yüzden mutlu aileler çok görülür. Sızlamazlar da. İstemeye istemeye yosamlarını sürdürürler. (Annesinin, babasının verdiği karara karşı gelen nikahta keramet vardır.. diyerek susturulur).

Bu konuda bir tanıdığım şöyle anlatıyor: (Simdi on beş yıldır evlidir) .. Annem, yengeni beğendiğini bir okşam bana söyledi. Ben de ev münasip görmüşünüz ben ne diyeyim dedim. Nisanlandık, evlendik. Simdi mutluyuz..

Föz kermede yetkili olanlar her iki tarafın büyüklüğüdür (ana, baba, amca, b. anne veya baba). Föz kesildikten sonra başlık konusudur. Kız tarafı başlığı ister. (genellikle ailenin malî durumu göz önünde bulundurulur).

Başlıkta bunlar istenir: Kelli bir miktar nakit para, altın, bilezik, küpe, gerdanlık v.s. Ev kurulurken yapılacak masrafları kız tarafı karşılar. Aldığı parayla ev için gerekli olan eşyaları alırlar. İstenen başlığı oğlan tarafı vermek mecburiyetindedir. Bunu karşılamak için borçlandıkları da çok olur. Başlıktaki anlaşmazlık boğan işi bozar. Boğan da kız tarafı başlık istemez, tüm düğün masraflarını oğlan tarafının yapmasını ister. Buna her iki tarafı görme, denir.

ifade!

anlaşılması oluyor. ~~Böylelikle~~ Bunun kısaca şu şekilde söyleyebiliriz: Düğüne davet eden kişi („mumcu.“), davetiye yerine mum götürdüğünden (mum uqurlu sayılır) kendisine „mumcu.“ deniyor halk arasında.

„Mumcu.“ bir köyü düğüne nasıl çağırır?

mumcu. gittiği köyde (düğüne çağırma için) köyün ileri gelenlerinden birine ya da muhtara misafir olur.

Ev sahibi köy bekeisine her evden bir kişiyi köy odasına ya da kendi odasına çağırır. Herkes geldikten sonra mumcu. getirdiği kahve (çekilmiş) pısrılır, köyün yaşlılarından ve ileri gelenlerinden başlamak üzere oradakililerin hepsine birer fincan dağıtılır. Kahve içildikten sonra yine „mumcu.“nun getirdiği sigara dağıtılır ve içilir. Daha sonra ev sahibi mumcu. nun getirdiği mumu bir masanın üstünde yakıtılarak, sonra komşularına düğün sahibi adına bir konuşma yapar. (... köyünden Ahmet Söğüt, Ögür Mehmet'in düğüne bizleri çağırıyor der ve yanan mumu gösterir) Gelenler dağılırken „Allah hayırlı uqurlu etsin.“ derler ve herkes ev sahibine bir bahşis verir.

(Bu bahşis herkesin gönlünden kopan bir miktar paradır). Ev sahibi bu parayı (toplanan bahşisleri) mumcu. ya verir.

Bazı da ev sahibi, gelenler dağılmadan önce (yani otururken) eline bir tepsi alarak ileri gelenlerden başlamak üzere mumcu. bahşis toplar.

Löz kesildikten sonra nisan günü tesbit edilir. Nisan merasimi kız evinde olur. Güzüğü oğlanın yakınlarından biri takar. Güzükten boşa aletin, küpe gibi ziynet eşyaları da takılır. Nisandan sonraki bayramlarda karşılıklı hediyeler gönderilir. Mesela Kurban bayramında oğlan evi kıza güzel bir koç gönderir. Kız da oğlana giyecek eşyalarından (gömlek, kiravat, çorap iç çamaşır) bozulmasını gönderir. Kandil günlerinde hediye gönderme yoktur.

Düğünler daha çok sonbahar aylarında, yani harman hasatından sonra yapılır. Düğün günü önceden kararlaştırılır. Genellikle perşembe günü başlar, pazar günü biter. Çarşamba günü eve köylere duyuru gider. Buna «mumcu» denir. Mumcu yanına sigara, kahve ve şeker alarak komşu köylerden birine gider, muhtasın yada ileri gelenlerden birisinin evinde misafir olur. Mumcunun geldiği tüm köylüye duyurulur. O akşam her evden bir kişi mumcunun misafir olduğu eve gelir. Kahve içilir, sigaralar dağılır. Mumcu herkesi düğüne çağıracağını söyler. Kahve içildikten sonra ev sahibi eline bir tepsi alarak mumcuya bahsis tepler. Herkes elinden kopamı verir. Bir müddet oturulduktan sonra toplanırlar: «Allah hayırlı, uğurlu etsin» diyerek dağılırlar.

Düğüne gelenler köyün kuyusunda davul zurna ile karsılanır, düğün evine (oğlan evine) getirililer. Düğün evinde çay veya kahve içildikten sonra köyden olanlar misafirleri birer çipir paylaşarak evlerine götürülür.

Davetliler tamamlandıktan sonra düğün başlar.

Not Mumcu ya ait geniş bilgi sayfa 2-4-6 da

Mumcu nun aittiği köyde toplantı gece olduğundan (aksam yemeğinden sonra) mum aydınlanma işine de yarar. Buradan da düğün sahibinin ev sahibini (mumcunun misafir olduğu kimseyi) masrafa sokmak istemediği anlaşılıyor. (şeker, kahve, sigaray ve mumu göndererek)

Mumcunun ödevi nedir? ^{mumcu} Çağırıldığı köyden düğüne katılmasının ve kimlerin geleceğini öğrenip davetlilerden önce köyünü döner. Misafirler köylüler tarafından paylaşılabileceği için gelenlerin sayısını ~~bilmesi~~ ^{bilmesi} gerekir.

Gelin başka yerdeyse at ve arabalarla gelin almaya gidilir. Gelin almaya geleceklerini bildirmek için önceden bir haberi gönderilir kızın köyüne. Bu haberiye "yozeu" denir. Yozeu, hiç kimseye görünmeden köye girmeye çalışır. Görünürse yakalayıp cesitli cezalar verirler (buyüğünün bir tarafını ıtırak etmek, sırtında soba yapmak, ayaklarından ağaca asmak gibi).

Gelin alıcuları kız evinde misafir edilir. Yemek yenilir, davul zurna eşliğinde oyunlar oynanır. Bu sırada köy kızları gelini süslemektedirler. Gelin hazırlandıktan sonra odadan çıkarılır. Tam bu sırada davul zurna "gelin ağılatma" havasını çalar. Gelin ağılar bir vaziyette ata veya arabaya bindirilir. Bu işi gelinin erkek kardeşi yapar. Gelin erkarken kapı kilitlenir. Oğlan tarafından düğünü idare eden kişi (düğün köfyası) bahşis vererek kapıyı açtırır. Eşyalar arabaya yüklenirken gelinin küçük kardeşlerinden birisi sandığın üzerine oturur. Düğün kahyası ona da bahşis vererek sandığın arabaya koydurur. Gelinle beraber iki de kadın gelir. Bunlar düğün bittikten birkaç gün sonra köyüne dönerler.

ifade!

Gelini alan düğün alayı dönerken uğradıkları köylerde gençler veya çocuklar bir ipe yol keserler. Yol kesenlere bahşis (para) verilir. Yolda alaya bir loban rastlarsa loban, gelinin önüne bir koç ya da bir koyun getirir. Gelin tek eliyle kocunun ayaklarını yerden keserse koç onun olur, kesemezse koçun değeri kadar para verilir lobana.

Bazı da düğün alayının önüne kendine güvenen birisi çıkar. Eğreş ister. Düğünçüler arasında eğreş bilenler

yozeu ile ilgili bilgi sayfa 10'da

Papak Kaçırma

1. Gelin aynı köyden ise böyle bir şey olmaz. Gelin başka köyden getiriliyorsa gelin alınduktan sonra o köyden birkaç atlı (atına güvenen) düğünçüleri uğurlamak için onlarla birlikte köyden ayrılırlar. Bir süre gittikten sonra atına güvenen biri (uğurlamak için gelen atlıların içinden) en gerideki düğünçülerden birinin papağını (şapkasını) kapıp kendi köyüne doğru atını kestürmeye başlar. Düğünçülerden atına güvenen biri pesine düşer köye girmeden (gelinin köyüne) yetirse papağı elinden almaz sayılır. Yetişemezse papağı kaçıran papağı kurtarmıştır. Düğünçü papağı bırakıp gider. O köyün gençleri papağı karşı tarafa istedikleri fiyata satın alırlar. Bu papağı birkaç yüz liraya satıldığı olur. Düğünçü papağı almak için gençlerin istediği parayı vermek mecluriyetindedir. Yalnız gençler papağa karşılık isterlerken düğün sahibinin mali durumunu göz önünde bulundurulur. Alınan para ile gençler eğlenirler.

2. papak kaçırma birde düğünçü köye yaklaştığı anda atına güvenen gençlerden biri gelinden mendil ister. Gelin bu işi bildiği için mendili verir. Men dili alan köye doğru atını kestürmeye başlar

varsa güves tutulur. Ortaya bir miktar para konur. Gelip gelen para
ayı alır. Güvesci ekimazsa güves isteyeninin istediği verilir.

Köye yaklaşıldığı sırada atlılar arasında bir yarış dü-
zenlenir. Buna « papak kaçıma» adı verilir. Düğün bayrağını
kimseye kaptırmadan düğün evinin önüne en önde getirene
hediye verilir.

Öğlen evinin önünde aloy durur. Davul zurna gelin
indirme havasını çalar. Gelin attan (arabadan) indirilir. Bu
sırada güvey bacadan (-evin üstünden) gelinin başına para, şeker
ve kuru yemiş serper. Çocuklar bunları kapsurlar. Gelin içeri alın-
dıktan sonra oyunlar oynanır. Koynana, koynata oynar. Taban
çalar atılır. Evin damına bir direk dikilir ucuna da bir elma ko-
nuş. Bu elmayı vurana hediye verilir. Küttin bu eğlencelerden
sonra davetliler evlerine dönmeye başlarlar. Düğün artık
gelinin inmesiyle bitmiş demektir.

Sağdıç, güveyi korumakla görevli kişidir. Güveyin yakın-
larından seçilir. Evlidir. Düğün boyunca güveyin yanından ayrılmaz.
Sağdıç ve güveyin yanında bulunan gençler sağdıç görmeden güveyi
çalmak isterler. Başarırlarsa onu bir yere götürüp saklarlar. Sağdıç,
gençlerin istediğini verdiği takdirde güveyi getirirler, vermezse onlar
da güveyi getirmezler. Başarı güveyi düğün bittiği halde bile ge-
tirinemedikleri olur. Güvey onları dediğini yapmaya mecburdur. Kar-
şı koyması büyük ayıp sayılır.

Güvey, yanına gelenleri karşılar, ayağa kalkar (ben-
sinde küçük de olsa) ve onlara yer gösterir. Yiyecekleri

Not: «Papak kaçıma» adığı olarak sayfa 8-10 da
anlatılmıştır

Diğerleride pesine düşer. Yakalanmadan düğün edimin avlusuna girerse kurtulmuş sayılır. Gelinden aldığı mendilli qıveye götürür ve ondan bahşiş alır.

Gelin başka köyden getiriliyorsa düğününün bir gün önce oğlan tarafından bir kişi gelinin köyüne gider. Düğününün mevacum ve ^{saati} saatini bildirir. Bu emine Ayra oğlan tarafından bu tarafına düğün için gerekenleri götürür (Savar, yağ, bulgur, meyve kahve şekere şeker us).

„Yorum.“ (oğlan tarafından kızın köyüne giderek ve düğününün mevacum ve geleceği saati bildiren kişi) yanında yukarıda saydığımız yiyecek maddeleri olduğu halde kimseye yakalanmadan köyüne girmeye çalışır. Yakalanırsa getirdiği yiyecek maddeleri yakalayınlarla alır. Düğün sahibi iline bir masraf yapar. Bunun için yorumu yakalanmaya çalışır yakalanırken elindekiler aldığı gibi düğün gelineye kadar kesitli çaralar veriler, ağır kilerde çalıştırılır. Düğünü geldikten sonra yorum serbesttir.

Not Papak kaırma, adeti Dağstan'dan gelmiş olan türklere arasında vardır. Diğer köylerde bu adet yoktur.

zaman da kapuya kadar uşurlar. Güveyin oturduğu yere (minder, sandalye) oturmak süstür. Oturan ezalandırılır. Orada bulunanlar hemen kendi aralarından bir hâkim, bir sava seçerek oturana mahkeme ederler ve gerekli cezaı verirler. Bu ceza^{da} bir koyun (bir oğlak v.b) kesmekle kurtulunur.

Gelin almaya gidilmeden bir gün önce düğün evi tüm davetlilere bir yemek verir. Yemektten sonra güvey el öpmeye gelir. Herkesin elini öptükten sonra ortaya oturur. Bu sırada verilen hediyeler toplanır. ve herkesin ne verdiği yüksek sesle söylenir bir kişi tarafından.

Gelin ineceği gün sağıdı, güveyi hamama götürür gençlerle birlikte. Hamamdan sonra yemek yenir, oyunlar oynanır. Geline sağıdın karısı hamama götürür. Gelinin yanında genç kızlar da vardır. Hamamdan sonra kaidunlar arasında eğlenmeler olur.

Kına gecesi düğünün son akşamı yapılır. Oğlan evinden bir grup kadın kız evinin kapısına gelir. Bu sırada davul zurna çalmaktadır. Kapı kilitlidir. İtinen bahsis verilek kapı açtırılır. İzeri girildikten bir süre sonra eğlenmeler düzenlenir. Daha sonra gelin ortaya çıkar, gelenlerin elini öper.

Gelinin eline kına yakılırken "kına gecesi türküsü", horo halinde söylenir. sonra leblebi, üzüm şeker v.s dağıtılır. Eğlenece sona erdiğinden herkes emine gider. Sabahleyin de gelin alınır.

Kına gecesi türküsü

Çattılar kattılar çatma tasını ?
 Kurduklar kuttular düğün aşını
 Çağırın çağırın kız kardaşını
 Sen anam, sen babam evin sen olsun
 Aha ben gidiyorum yerin gen olsun

★

Su batac tepeden aşar yolunuz
 Top attıka gümbür taşar gölünüz
 Ya suyunuz seker ya toprağınız
 Sen anam sen babam evin gen olsun
 Aha ben gidiyorum yerin gen olsun

★

Anamda üjini olsun eline
 Gülsün baksun gurbetlin yoluna
 Kız gelin gördükçe bağırlı deline
 Sen anam sen babam evin sen olsun
 Aha ben gidiyorum yerin gen olsun

★

Yıce dağ başında bir dam yaptılar
 Kapsı yok bacasını tuttular
 Anasız babasız kız gelin ettiler
 Sen anam sen babam evin sen olsun
 Aha ben gidiyorum evin yerin gen olsun

"Cattılar cattılar catma tasım."

Halk arasında kızlar için "el toru" sıfatı kullanılır.
"Cattılar cattılar catma tasım," derken kızın ismini
yaptılar, dizenlediler anlamına çıkar.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

*

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

*

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

*

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Atladım atladım ektim esiği
 Sofrada sofrada kaldı kasiği
kiyikçe - evin ^{anam} yakışığı ?
 Sen anam sen babaam evin sen olsun
 Aha ben qidiyorum yerin qen olsun
 *

Yağmur qiti bacamıza yağdılar
 Dolu qiti havlumıza doldular
 Bahis qiti kizimıza aldılar
 Sen anam sen babaam evin sen olsun
 Aha ben qidiyorum yerin qen olsun
 *

Atlar eğellenmiş binek istiyos
 Kuşlar havalamız dönek istiyos
Bu hıç da bu qee komak istiyos
 Sen anam sen babaam evin sen olsun
 Aha ben qidiyorum yerin qen olsun
 *

Aqlamadın sil qözünün yosun
Kaldır halbarını aqay kumasına
 Qayırsın qelsin anam kizkarasın
 Sen anam sen babaam evin sen olsun
 Aha ben qidiyorum yerin qen olsun

2. Handwritten text block 1
 ...
 ...
 ...

3. Handwritten text block 2
 ...
 ...
 ...

4. Handwritten text block 3
 ...
 ...
 ...

5. Handwritten text block 4
 ...
 ...
 ...

Nikâh, kızın evinde kuzulur. İmam, kızın babası, oğlanın babası ve her iki tarafın yakınlarından birer kişi bulunur nikâhta. Gelin alınacağı gündün bir gün önce akşam ya da yatsı namazından sonra kuzulur. İmam, duasını okuduktan sonra kızın ve oğlanın babasına kız ve oğlana soruyormuş gibi ... yı kocalığa ve ... yı zevceliğe kabul ettiniz mi? diye sorar. Onlar da evet cevabını verirler. Böylece bu iş bitmiş olur.

(Kız ve oğlanın babası daha önceden çocuklarının ukaletini alduklarından onların yerine cevap vermiş olurlar).

Diğünün son gecesi mevlid okutulur. Gıwey mevlid-den sonra sağıdıkla birlikte eve gelir. Gelin odada beklemektedir. Sağıdik, karısı, gıwey ve gelin orada iki rekât namaz kılarlar. Sonra sağıdik gelinle gıweyi el ele vererek odadan çıkar. Gıwey, gelinin duvağını astıktan sonra geline bir hediye (altın çiki) verir. Daha sonra da önceden sağıdığın koyduğu tatlıyı beraber yerler.

Rağıp Erdoğan

Türkçe 3-B

1518

~~Rağıp Erdoğan~~

«sekkün ederim, beni fönümü!»

1. V. 1970

Rağıp Erdoğan

Meydan: lamiae obtusius.

Gövey, gelinin duvağını aetiği qaman geline
bir heayze (altın qılı) verir. Runa u yingqilüñü, abenir

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint handwritten notes or signatures in red ink.]

Paşap Ertopraq
Tarih 28
1217
[Signature]

düğün

MAZLUME İNAL
TÜRKÇE 3.B NO: 1509

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059 - 247/3

BANDIRMA'DA DÜĞÜN

Bandırma'nın yerli halkı geleneklerine çok bağlıdır. Atalarından gördüklerini sürdürmeye çalışırlar. Zaman bunlardan birçoğunu alıp götürüyor tabii. Ben bugüne dek gelebildenden bahsedeceğim, Düğün özellikleri hakkında.

GELİNİN BULUNMASI: Bir erkek evleneceği zaman evdekilere söyler. Veya oğlanın annesi onun hareketlerinden anlar ve kız aramaya çıkar. Konu komşuya bildikleri bir kız olup olmadığını sorar. Herkes bildiği kızları sağlık verir. Oğlanın annesi sağlık verilen kızları görmeye gider. Yanında kızı söyleyen kişi (dönürbaşı) ve bir yakını bulunur. *

Kızevine habersiz gidilir. Gelenleri kız karşılar, buyur eder. "Hoş geldiniz!" dedikten sonra çıkar. Sonra kahve ikram etmek için girer. Bu sırada gövücüler kızı baştan aşağı süzerler. Gözünün renginden, saçının teline kadar incelerler. Boyunun posunun oğlana denk olup-olmadığına bakırlar. Oturduk.

ları odanın temizliği onları yakından ilgilendirir. Bazıları halıyı kaldırarak altına bakarlar. Hiçbir şey söylemeden giderler. Kızı beğenirlerse soyunu soyunu, ahlâkını sorup araştırırlar. Soy, sop çok önemlidir. Herşey istedikleri gibiyse oğlana kız sokakta gösterirler. Çoğuk beğenirse, bir iki akraba ve dünürbasıyla birlikte istemeye giderler. Kız bu gelişlerinde hiç görünmez. "Allahın emriyle kız isterler. Kızevi biraz nazlanır ve düşünmek için zaman ister. Bu zaman içinde oğlanın soyunu, durumunu, mesleğini, ahlâkını araştırır. Buarada dünürbası birkaç kez gelip-gider. Kız tarafı soruşturmada sonra münasip görürse dünürbasına bildirir. Oğlanevi haber vererek bir gece gelir. Oğlanın annesi, babası, yengesi, ablası gelir. Büyük bir kutu şeker (zenginse şokolata) getirirler. Kızın işli küçük bir şase içinde iki mendil ve bir çift şorap verir. Böylece söz kesilmiş olur.

NİŞAN: Söz kesildiği gece nişan tarihi kararlaştırılır. Oğlanevi kızevine ne istedikleri.

ni sorar. Onlar varsa isteklerini söylerler. Bu isteklerde oğlanın zengin-fakir oluşu büyükrol oynar. Fakat bazı görgüsüz ailder buduruma bakmadan isterler de isterler.

Nişan kızevine aittir. Çoğunlukla evdeya pılır. Oğlan kıza, kız oğlana nişan yüzüğü alır. Nişanla ilgili diğer şeyler alınırken oğlan-kız beraberdir. Nişanda oğlanevi kıza; nişanlık elbise, iç çamaşırı, ayrıca elbise kumas, makyaj takımı, terlik, ayakkabı ve büyük bir kutu şeker. Kızevi oğlana; iç çamaşırı, traş takımı, gömlek, kravat, kol düğmesi ve bir sını baklava, Nişan çok yakın akrabalar arasında olur, Yüzüğü kızın dedesi, yoksa büyükbabası, veya amcası takar, Oğce nişan takıldıktan sonra kaynana kıza bilezik, iğne, küpe v.s takar. (vaktine göre)

Nişandan bir hafta sonra oğlanevi yemeğe davet edilir. Onlar yemeğe gelirken baklava sınısına beyaz helva basarlar, üstünü renkli şekerlerle süslerler ve üzerine bir kat elbise kuması koyarak getirirler. Düğün olmadan bayram, kandil gibi özel günler varsa oğlan ve kız birbirlerine hediyeler alırlar. (kızık, elbise...

Nişanın bozulması halinde nişanı hangi taraf attıysa ona birşey verilmez. Yalnız yüzük ve fildişi. Diğer bütün ağırlıklar kalır. Nişanatta nederin, kızın gövdeyle gösterilmemesi, kızın çocuğun annesine karşı küçük bir saygısızlığı, çocuğun veya kızın soyunda duyulan bir bozukluk v.s.

Nişanlılık devresi bay ile Eylül arasında değişir. Burada düğün günü kararlaştırılır. Çoğu zaman nikah ile düğün birarada yapılır.

DÜĞÜN: İki bayram arasında yapılmaz. Günlerle yaz mevsimindedir. Evin döşenmesi konusunda iki taraf birbirleriyle anlaşılır. Kızın misafir odası ile oturma odasını, oğlancu ya da tak odası ile mutfakı düzer.

Düğünden bir hafta önce kızın çeyizi oğlancuine gönderilir. Çeyiz kızevinden bir telye gönderilir. Arabaya binen kişi sanducanın üzerine oturur ve bir hediye almadan kalkmaz. 50 L. ya kadar para, mendil, havlu vb. hediyeler verilir. Çeyiz oğlancuine gittikten sonra

kızın yengesi, teyzeleri ve birkaç komşu evi yerleştirmeye giderler. Gelinin yatağını hazırlarlar. Misafir odası da gelenler tarafından döşenir. Oğlanevinden de kizevine bir sandık gider. Bu sandıkta kızın gelinliği, ayakkabı, çanta, iç çamaşırı; ~~karsa~~ kuzdelerine birer kat elbise, nesime bir yemeni, bir elbiselik ve iç çamaşırı; baya baya bir gömlek, kıraavat, iç çamaşırı; yengeye elbiselik; dünürbaşına elbiselik ve yemeni; diğer akrabalara da yakınlıklarına göre küçük hediyeler konur.

Bu arada kizevinden ve oğlanevinden ayrı ayrı okuyucular tutulur. Çağırı başlar. Davetiyenin yanında bir tutam da tel vardır. Kızlar onları başlarına takarak düğüne giderler. Gelen okuyucuya para vermek adettir. Okuyucu her gittiği evi belirli bir günde (düğünden üç gün önce) "kahve içmesi"ne davet eder. "Kahve içmesi", doğrudan doğruya hediyeye götürme günüdür. Herkes öğün vaktine göre hediyesini alır ve getir.

Düğünden birgece önce kizevnde

genc kızlar toplanır. Gelin de aralarına katılır. Yengeyle birlikte "öğme, ye çıkarlar". Bu iş herkes yattıktan sonra olur. Gece yarısı saat 1.00 de başlar. Topluluk ellerinde dümbelek kızın akrabalarını sırayla dolaşırlar. Herkese piya geliplerinde kapıda dümbelek çalarak maniler atarlar.

Örnek:

Evlertinin önü bakla
Güvercinler urur takla
Ah bentim Abicim
Kesenin dibini yokla.

Kapı açılınca içeriye girip evsahibiyle birlikte siftetelli oynarlar. Ev sahibi vaktine göre para verir. Başka kapıya gitmek üzere ayrılırlar. En büyük eğlence öğlenevinde olur. Onlar hazırlıklı olarak beklerler. Önce damat çıkar. Oyunlar iyice kızınca oğlan çıkar. Gelinle karşılıklı oynarlar. Gelenlere yemişler verilir. Kaynana da para verir. Şafak sökmeye başlarken oradan ayrılırlar. Uzaklık mefhumu ortadan kalkar. Yürüyerek şeh-

rin dışına bile çıkarlar. "Öğme," bittikten sonra bir yere otururlar ve paraları aralarında bölüşürler. Ve herkes evlerine dağılır.

Düğün salonunda yapılır. Düğün salonunun yarısı oğlanevine, yarısı kizevine ayrılır. Akrabalar yakınlık derecesine göre önden arkaya doğru oturtulur. Gelen davetlilerin çoğu kadındır, çok az erkek gelir. Daha çok kız kıza dans edilir.

Gelinle damat beklenen saatte getiriler ve dans ederek düğünü açarlar. Bu sırada gelinin başına para atılır, ilk dansun sonra damat gelinin duvağını açar ve ona ya bir yüzük, ya bir broş takar. (Yüz görömlüğü) Sonra kaynana (bilezik, yüzük kupa, iğne vs.) takar. Kızın annesi, babası takar. Yakın akrabalar da bilezik takar. El öpme merasiminden sonra oyunlar başlar, ikramlar yapılır. 11.30 da düğün sona erer. Gelin, damat ve yenge bir arabaya binerek oğlan evine giderler. Evin yakınında mahallenin delikanlıları tarafından arabanın yolu kestilir, Onlara para

ikmale!

mendil veya havlu gibi hediyeler verilir. Araba yoluna devam eder. Oğlanevinde bir de dini nikah olur. Sonra gelin odaya konur. Arkadan damat arkadaşları tarafından sırtı yumruklanarak gerdęe sokulur. Odada tatlı ve tavuk vardır. Damat tavuğun bacağı gelinin yüzüne baka baka ayırır. (Böylece geline karşı bir üstünlük kazanır.) Bitişik odada yatağa yatar.

Düğünden sonraki ilk cuma gelin gelinliklerini giyerek, bir sandalyeye çıkarılır ve herkese gösterilir. Düğünün ilk haftası da kızevi oğlanevini yemeğe davet eder, özel bir yemek yoktur.

—

25 - v - 1970

Beni fâinü

C. C. ando - Tany